

Talous- ja rahapolitiikan ministerineuvoston pohjoismainen yhteistyöohjelma 2025–2030

Sisällys

1.	Esipuhe	3
2.	Johdanto	3
3.	Poliittiset painopistealueet	3
3.1	Vihreä Pohjola	4
3.2	Kilpailukykyinen Pohjola	5
4.	Yhteistyöohjelman arviointi	6

1. Esipuhe

[...]

2. Johdanto

Talous- ja rahapolitiikan ministerineuvoston yhteistyöohjelmassa kuvataan poliittiset painopistealueet ja tavoitteet kaudelle 2025–2030.

Vuosina 2025–2030 talous- ja finanssipolitiikan pohjoismaisessa yhteistyössä keskitytään politiikkaan ja ratkaisuihin, joilla tuetaan kustannustehokasta ja sosiaalisesti oikeudenmukaista vihreää siirtymää Pohjoismaissa. Työssä painotetaan myös sellaisen politiikan edistämistä, jonka avulla voidaan vahvistaa Pohjoismaiden talouksien kilpailukykyä, resilienssiä ja vahvistaa pitkän aikavälin kasvupotentiaalia sekä edistää liikkuvuutta ja integraatiota Pohjoismaiden rajojen yli.

Yhteistyöohjelman laatimiseen ovat osallistuneet Pohjoismaiden neuvosto, kansalaisyhteiskunnan edustajat ja muut asiaan liittyvät tärkeät toimijat. Pohjoismaiden ministerineuvosto on saanut yhteistyöohjelman sisältöä koskevia ehdotuksia Pohjoismaiden neuvoston Kasvu ja kehitys Pohjolassa - valiokunnalta.

Yhteistyöohjelma on kaiken talous- ja rahapolitiikan ministerineuvoston alaisuudessa tehtävän työn ohjausasiakirja. Yhteistyöohjelma hyväksyttiin talous- ja rahapolitiikan ministerineuvoston (MR-Finans) kokouksessa [päivämäärä], ja se on voimassa 31. joulukuuta 2030 saakka.

Yhteistyöohjelma perustuu Pohjoismaiden ministerineuvoston tehtävään toteuttaa visio Pohjolasta maailman kestävimpanä ja integroituneimpana alueena vuoteen 2030 mennessä. Kaikki Pohjoismaiden ministerineuvoston alaiset ministerineuvostot pyrkivät toteuttamaan vision tavoitteet kolmen strategisen painopistealueen avulla.

3. Poliittiset painopistealueet

Pohjoismaiden talous- ja finanssipoliittiset haasteet kytkeytyvät tiiviisti Pohjoismaita tulevina vuosina odottaviin talouden rakennemuutoksiin. Pieninä vientivetoisina talouksina Pohjoismaihin vaikuttaa kansainvälisen ja erityisesti EU-maiden talous- ja finanssipolitiikan kehitys.

Pohjoismaat ovat asettaneet ilmastotavoitteensa korkealle. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää Pohjoismaiden talouksilta ja yhteiskunnilta vihreän siirtymän nopeuttamista. Tärkein tehtävä on vakauttaa talouspolitiikan kehykset sekä Pohjolassa että kansainvälisesti, jolloin kustannustehokasta vihreää siirtymää voidaan nopeuttaa kestävänsä valtiontalouden reunaehtoja noudattaen. Tämä edellyttää talouselämältä ja työmarkkinoilta muutosvalmiutta sekä sitä, että talouspolitiikkaa käytetään yhdessä finanssipolitiikan kanssa keskeisenä työvälineenä, jolla nopeutetaan ilmastoa säästävää toimintatapaa, edistetään vihreitä ratkaisuja sekä yksityisen pääoman ja investointien tehokasta kohdentamista. Tärkeä haaste on myös vihreän siirtymän toteuttaminen niin, että tuetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta, minimoidaan taloudellista epätasa-arvoa ja luodaan mahdollisuuksia kaikille pohjoismaiden kansalaisille.

Pohjoismailla on tulevana vuosina edessään suuria rakenteellisia muutoksia, jotka tuovat sekä uusia mahdollisuuksia että haasteita. Demografiset muutokset väestön vanhetessa ja työssäkäyvien toive vähentää työtuntiansa määrää ovat pohjoismaisen hyvinvoinnin kasvun mukanaan tuoma ilmiö. Tämä kasvattaa julkisen talouden paineita ja edellyttää uudistuksia ja toimia, jotka lisäävät työmarkkinoille osallistumista ja työllisyyttä vahvistaen Pohjolan alueen tiivistyvää integraatiota. Myös uusi teknologia kuten tekoäly kehittyy nopeasti, mikä tuo mukanaan uusien mahdollisuuksien lisäksi myös uhkia. Pohjoismaisella talous- ja finanssipoliittisella yhteistyöllä voidaan edistää yhteistä politiikkaa ja ratkaisuja, joilla vahvistetaan Pohjoismaiden resilienssiä ja maiden pitkän aikavälin kasvupotentiaalia kestävästi.

Samaan aikaan geopoliittisen tilanteen huononeminen sekä maiden ja alueiden välisen strategisen kilpailun lisääntyminen muodostavat erityisen riskin Pohjoismaille, jotka pieninä, innovatiivisina vientimaina ovat riippuvaisia kansainvälisen talous- ja finanssipolitiikan vakaudesta sekä keskinäisen kaupankäynnin ja investointien edellyttämistä avoimista kansainvälisistä markkinoista. Pohjolan ulkopuolisissa maissa lisääntyvä valtiontukien käyttö heikentää kansainvälistä kilpailua, haastaa Pohjoismaiden innovaatioyritykset ja mahdollisesti luo painetta lisätä julkisten varojen käyttöä vastaaviin toimiin Pohjoismaissa. Vahvistettu pohjoismainen yhteistyö, yhteinen lähestymistapa ja yhteisymmärrys Pohjoismaiden välillä on tärkeää, jotta yhteisiin haasteisiin voidaan vastata talous- ja finanssipolitiikan sektorilla ja vahvistaa Pohjoismaiden ääntä alueen ulkopuolella.

Pohjoismainen talous- ja finanssipoliittinen yhteistyö ministerineuvostossa (MR-Finans) on ensisijainen foorumi kokemustenvaihtoon, koordinointiin ja yhteispohjoismaisen tietopohjan laajentamiseen. Näin voidaan vahvistaa Pohjoismaiden edellytyksiä talouden ja hyvinvoinnin kehitykseen, edistää Pohjoismaiden kilpailukykyä ja varmistaa Pohjoismaiden yhteiskuntien osallistava vihreä ja digitaalinen siirtymä. Yhteistyö talouspoliittisten haasteiden käsittelyssä ja sellaisten konkreettisten hankkeiden tukeminen, joista syntyy yhteispohjoismaista hyötyä ja konkreettisia ehdotuksia Pohjoismaiden talouspolitiikan suunnan vahvistamiseksi, ovat yhteistyön ytimessä kaudella 2025–2030.

Talous- ja rahapolitiikan ministerineuvosto on päättänyt työn tavoitteet ja osatavoitteet kaudelle 2025–2030. Poliittiset painopistealueet ohjaavat kaikkea pohjoismaista yhteistyötä tällä poliittikanalalla. Näin ollen tavoitteiden saavuttaminen vaatii toimenpiteitä, joiden avulla kaikki työ, toiminta, tulokset ja vaikutukset johtavat toivottuihin muutoksiin.

3.1 Vihreä Pohjola

Tavoite 1: Toteutetaan Pohjoismaiden vihreä siirtymä kustannustehokkaasti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisesti

Pohjoismaissa tulee nopeuttaa yhteiskunnan ja talouden vihreää siirtymää, jotta ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa. On tärkeää, että siirtymä toteutetaan talouden kannalta mahdollisimman tehokkaasti, jolloin talouspolitiikan kehykset tukevat tehokasta resurssien kohdentamista, vihreiden investointien sekä elinkeino- ja työelämän terveitä ja vakaita toimintaedellytyksiä ja jolloin päästöjen vähennystoimet ovat kustannustehokkaita ja edistävät sosiaalisesti kestävästä vihreästä siirtymästä. MR-Finans haluaa edistää pohjoismaista kokemustenvaihtoa, tietoa ja ratkaisuja sekä Pohjoismaissa kerättyjen kokemusten ja ratkaisujen esiin tuomista kansainvälisesti.

- **Osatavoite 1: Lisätään tietoa talouspoliittisista ohjauskeinoista ja niiden tehokkaasta käytöstä vihreän siirtymän tukemiseen**

MR-Finans haluaa tukea ja edistää tietoon perustuvia ratkaisuja ja pohjoismaista yhteistyötä talouspoliittisten ohjauskeinojen tehokkaassa käyttämisessä ja toimeenpanossa vihreän siirtymän tukemiseksi ja nopeuttamiseksi Pohjoismaissa.

- **Osatavoite 2: Tuetaan ilmastonäkökulman sisällyttämistä makrotalouspolitiikkaan ja sen malleihin sekä Pohjolassa että kansainvälisesti, jotta vihreä siirtymä voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti**
Pohjoismailla on pitkä etumatka ilmastonäkökulman sisällyttämisessä kansallisiin makrotalouden malleihin muihin maihin verrattuna. MR-Finans haluaa edistää pohjoismaista käytännön yhteistyötä ja tiedon jakamista sekä tukea Pohjolan kansainvälistä roolia ja johtoasemaa tällä alueella.
- **Osatavoite 3: Edistetään yhteistyössä sellaista pohjoismaista talouspolitiikkaa, jolla varmistetaan osallistava vihreä siirtymä ja talouden kehittyminen**
Pohjoismaiden talouksien vihreä siirtymä tulee toteuttaa sosiaalisesti oikeudenmukaisesti. MR-Finans haluaa edistää pohjoismaista kokemustenvaihtoa ja politiikan kehittämistä, joilla tuetaan Pohjoismaiden osallistavaa talouskehitystä vihreän ja digitaalisen siirtymän aikana.

3.2 Kilpailukykyinen Pohjola

Tavoite 2: Vahvistetaan Pohjoismaiden talouksien kilpailukykyä, resilienssiä ja integraatiota
Pohjoismaiden taloudet ovat lähtökohtaisesti hyvässä kunnossa kohtaamaan suuria rakenteellisia muutoksia ja kasvavaa kansainvälistä kilpailua. Pohjoismaiden tulee jatkaa tästä ja vahvistaa yhteistyössä kehyksiä, politiikkaa ja ratkaisuja, jotka vahvistavat Pohjolan pitkän aikavälin kasvupotentiaalia, taloudellista kriisinkestävyyttä ja kilpailukykyä, erityisesti nykyisten uusien geopolitiikan realiteettien ja teknologisen kehityksen aikana. MR-Finans haluaa edistää pohjoismaista kokemustenvaihtoa ja tietoon perustuvaa politiikan kehittämistä talous- ja finanssipolitiikan alalla, jotta nämä tavoitteet voidaan saavuttaa.

- **Osatavoite 1: Edistetään yhteistyössä kustannustehokasta kansallista politiikkaa ja toimia, joilla vahvistetaan pitkän aikavälin kasvupotentiaalia Pohjolassa**
Tietoon perustuvan yhteistyön ja politiikan kehittämisen tulee edistää tuottavuutta, työllisyyttä ja pitkän aikavälin kasvupotentiaalia Pohjoismaissa. Pohjoismaiden väestön vanhetessa on erityisen tärkeää vähentää työmarkkinoiden ulkopuolella olevien työikäisten määrää.
- **Osatavoite 2: Vahvistetaan yhteistä lähestymistapaa ajankohtaisiin talouspoliittisiin haasteisiin Pohjoismaissa ja kansainvälisesti**
Pohjoismaat joutuvat toimimaan kansainvälisesti yhä monimutkaisemmassa ja haastavammassa talouspoliittisessa ympäristössä. Koordinoinnin vahvistaminen ja yhteinen lähestymistapa ajankohtaisten talouspoliittisten haasteiden käsittelyyn ja keskeisen EU/ETA-lainsäädännön täytäntöönpanoon voivat vahvistaa Pohjolan kilpailukykyä ja resilienssiä sekä edistää Pohjolan ääntä ja painoarvoa kansainvälisesti.
- **Osatavoite 3: Ennaltaehkäistään ja poistetaan rajaesteitä, jotka vaikeuttavat pohjoismaisen työvoiman liikkuvuutta ja taloudellista integraatiota**

Mikäli Pohjoismaat haluavat vision mukaan olla maailman integroitunein alue vuonna 2030, kansalliseen talouspolitiikkaan ja hallinnollisiin säädöksiin perustuvia rajaesteitä on ennaltaehkäistävä ja vähennettävä. MR-Finans haluaa edistää yhteisten ratkaisujen etsimistä rajaesteisiin, jotka haittaavat pohjoismaista työvoiman liikkuvuutta ja Pohjolan taloudellista integraatiota.

4. Yhteistyöohjelman arviointi

Yhteistyöohjelma on voimassa vuosina 2025–2030, mutta kausi jaetaan kahteen kolmivuotiseen työsuunnitelmaan, jotka kattavat vuodet 2025–2027 ja 2028–2030.

Yhteistyöohjelma arvioidaan kauden puolivälissä, ja ministerineuvosto voi arvioinnin perusteella tarkistaa ohjelmaa ja kerätä näkemyksiä jälkimmäisen kauden työsuunnitelman laatimiseen.

Lisäksi pääsihteeri ja ministerineuvosto tekevät jatkuvaa arviointia.